

Mi'n muinizva'nbizt

Enṭš muinizva'nbizist ma tiedab veitō. Mi'n va'nbizt ka agā nēšti veitō tiedizt, mōits ne vōlkt iḷ nānt jemīn nīžōnd. Mi'n tōṭi nīžimiz pie'rrō tā'm izā, mi'n vanātōṭi, vōḷli Irēld perīn. Vanātōṭiz izā vōḷli je'llōn Irēl, vōnd Irē pivākuodā kīelamīez. Mingiz āiga vōnd Ūdvālgants perīmīez. Pie'rrō tund Sīkrōgōl Klou perīmī'ekōks. Mingi u'm vōnd vanātōṭiz izān ni'm, siedā ma ā'b tieda. Ne'i ī'ž ā'b ūo tieudtōb vanātōṭiz jemā ni'm, ā'b ka kust ta u'm nūžōn. Vanātōṭi pie'rrō u'm pā'zzōn Kielk perīmī'ekōks. Kunā se u'm su'ggōn, se ā'b ūo tieudtōb, ka kunā ta u'm perīmī'ekōks Kielkōl pā'zzōn. Mōtlōmōst, ku se u'm su'ggōn pie'rrō „līvōd dumpō“, sīest sīelāigal Kielkōl vaḷānikāks u'm jōvā je'llōn je'dlōmi Ūdkilā Bus perīmīez Klouz Breinkopf, kīenta baron kui ī'dtō dump jū'odijizt viskīz kōrandst u'lzō. Kielk perīmī'ekōks vōldsō mi'n vanātōṭi (tā'm ni'm vōḷ Pētōr) vōtiz Klouz Breinkopf tidār Trīn enṭšōn nāizōks. Vanātōṭi kūoliz 1908. [tū'ontō ī'dōkssadā kō'dōksmōs] āigasts, ku ta vōḷ seiskimdō agā seiskimdō vī'd 70–75 [seiskimdō agā seiskimdō vīž] āigast vanā āigastva'nnit. Vanātōṭi u'm vōnd vanāāmast jōvāgid vaṇīm – (9–12 [ī'dōks agā kakštuoistōn] āigastō), sīest vanāāma kūoliz 1921. [tū'ontō ī'dōkssa'ddō kakškimdō e'žmis] āigasts 74 [seiskimdō nēḷa] āigastva'nnit. 1868. [tū'ontō kō'dōkssa'ddō kūžkimdō kō'dōksmōs] āigasts nāntōn u'm sindōn pūoga Di'drōk ja set 1879. [tū'ontō kō'dōkssa'ddō seiskimdō ī'dōksmōs] āigasts tuoi pūoga – mi'n tōṭi Kōrli. Di'drōkōn vō'ḷ seḷli tergiḷ [ila] ilā. Ta i'z vōi kuskiz kōgiṇ kūoḷ pāl je'llō. Ī'dtōkabāl ta vōtšīz paṛimtō si'zzōltu'lmizt. Immar 1895. [tū'ontō kō'dōkssa'ddō ī'dōkskimdō vīdōz vīdōzt] āigastō ta vōtiz nāizōks va'nlikiz neitst, mōmī'e perīmī'e Pigā tidār Vilhelmīn. Pie'rrō nāiztavōtāmōt mi'n vanātōṭi āndiz Di'drōkōn perīmī'e ōigizt, ī'ž ei vanāperīmī'e leibō. Di'drōk kōgiṇ perīmī'ekōks i'z ūo. Agā sīli vō'ḷ ka nai, kis „seḷlizt va kalāmī'e kōrandtō“ vō'ḷ ī'dtōkabāl laitōn. Kōrand vō'ḷ rent kōrand. Di'drōk mīnd enṭš rentnikā ōigizt sadā rubīḷ je'dst Sūr Pētōrōn (Pētōr Anzenovōn). Ī'ž lā'nd Vānta tagān Patskul mōizō dipdōt pālkanikāks. Vanātōṭin u'm vōnd ka pūdlōja, missōks Di'drōk pūrtōn. Enṭš bohēmiz jelāmizōks ta u'm plīndartōn pūdlōja jarā. Sūr-Pētōr ā'b ūo mōistōn munt kilāro'vkōks jōvīst je'llō. Ne at iḷ tā'm kaibōnd baronōn ja se vōttōn Sūr-Pētōrōn kōrand jarā ja andōn vanātōṭin tā'giž. Sīen Sīel āigal mi'n tōṭi, Kōrli, irgōn kā'dō Irē mie'rskūolsō, bet sālđ vanātōṭi vōttōn tā'm ulzō. Mingizt āigastōd tōṭi pūrtōn kuoigīd pāl kokkōks ja matrūzōks. Ku vanātōṭi īend rujāks ja ā'bjoudzizōks, tā'm tund kuoigīd pālđ mō'zō ja irgōn Kielk perīmī'ekōks. 1903. [tū'ontō ī'dōkssa'ddō kuolmōs] āigasts ta vōstīz kōrand a'mnā'mniz enṭšōn. 1906. [tū'ontō ī'dōkssa'ddō kūdōz] [āigasts] āigast Taḷšpivād ta vōtiz Lōrm tidār Kristīn enṭšōn nāizōks ja jelīz amā enṭš igā Kielkōl perīmī'ekōks. Di'drōk i'z ūo kōgiṇ Patskul mōizōs. Tā'm tergiḷ ilā i'z lask tā'mmōn sāl vōlda. Ta tu'ḷ [Vāntast] Vāntō ja pidīz sāl vō'llōbūoḷ, siz ka mis ka tā'm kā'ds i'z ūo kōgiṇ, [sīest enṭšō] sīest enṭšōn ka māitsiz jūodō ja siedāvīṭō būoḷ pe'ḷmizt i'z ānda. Ta lekš Staldzōnō kalāmī'ekōks ja perīzōks tu'ḷ tā'giž Sīkrōgōl sīes enṭšō Kielk kōrandōl, mis ta ja tā'm ukūz nai vō'ḷ ne'i jarā laitōn. Ni ta jelīz Kielk kūrtubās ja ke'i mie'rsō ne'i ī'ž nemē munt kilānikād.

Kui jōvā e'žmōks ma kītiz, mi'n vanāāma Trīn vōḷ je'dlōmōd je'dlōmiz Bus perīmī'e Klouz Breinkopf tidār. Ta vōiž vōlda enṭš kō'dkimdō āigast va'nnit, ku ta lekš mi'n vanātōṭin mī'elō. Vanātōṭi siz vōiž vōlda 29–32 [kakškimdō ī'dōks – kuolmkimdō kakš] āigast va'nnit. Je'dlōm siedā ta u'm vōnd mōmī'e perīmī'ed jūs perīmīed perīmī'ed jūs neitsōks. Vanāāma mūoštiz lu'ggō, kēratō ta iz mūošta. Siedā ā'b tieda, vōi vanātōṭi kēratō mūoštiz, bet lu'ggō kil ta u'm mōistōn, mōitiz pāp tā'mmōn ā'b vōlks andōn 1858. [tū'ontō kō'dōkssa'ddō vīžkimdō kō'dōksmōs] āigasts bībōl. Mikšpierāst se tā'mmōn u'm andtōd, siedā ā'b tieda. Koks ka vanāāma kēratō i'z mūošta, rō'dō ta tūndiz jōvīst ja mūoštiz siedā lu'ggō ja arrō.

Vanāāma vōstiz kalāmī'ed kā'dst lešti, kūjastiz nēdi ja vīž Dūoņigō, Sasma'ggō ja Talsō mīmō. Siedavīṭō ta peļiz jōvā kopīk jū'rō si'zzōltu'lmizōn kalāmī'e tīestō. Mi'n jemā vō'ļ Lōrm tidār. Tā'm izā Klouz Vald vōļ Lōrm perīmīez ja Irē pivākuodā perī ja Irē Irē pivākuodā permindōr. Mōtlōmōst, ku tā'm muinizizād āt vōnnōd perīmī'ed sāl jemīn kazāmt, sīest āb ūo tieudtōb, ku sāl vōlks vōnd mingi mū perīmīez. Mi'n jemājemā Katriņ vō'ļ nūzōn Brōkšāld. Ta vō'ļ Brōkšā perīmī'e tidār. Tā'm izā u'm vōnd pagāst azūmnikād nōtkōm. Nūoṛōld, eņš sieldō pā ārdiņ, baron u'm tō'nd tānda sōtō skūolō oppōm skūolopātijizōks. Bet izā āb ūo laskōn, laz pīlōg kuo'nnō ja jelāg tīedō ne'i kui [ne] mā'd kōrda ro'vvōn sā'dōb. Siz tā'm a'zmōl um sōtōd skūolō Polmaņ perīmī'e pūoga Nikā Polmaņ. Ma arrōb, ku mi'n jemājemā ka agā u'm mōistōn kēratō ne'ī'ž ka jemā izā. Jemāi'zzō ma mā'dlōb ne'i nemē le'b u'n, ku ta magīz rujā. Jemājemā kil Jemāje'mmō kil ma jōvīst mā'dlōb, sīest mi'nnōn aldž vō'ļ vīmōst tā'mmōn lemḡdileibō. Lōrm vanāmām, kui mēg tānda nuṭīzmō, Haapsalus, kus mēg vōļmō E'žmiz mōiļmasuodā āigis ulzō urgōnd, sai lālamstiz rujāks ja kūoliz. Ta sai mattōt Haapsalu kālmata'rrō. Tā'm kālma pāl iz sō pandōd mingiz mādōltōbki'v agā rišt ja paldiņ tā'm kalmō jemīn mēg mitikš āb tīedamō. Ja ā'b līedaksmō. Izāizā, izājemā ja jemāizā ne'ī'ž ku mi'n va'nbizt āt mattōd Sīkrōg kālmata'rrō.

a'mnā'mniz	tāiesti	ōigiz	ōigus
āndatō	annetada	pālkali	palgaline
arrō	arvutada	pe'ļmi	teenistus
ā'bjudzi	jōuetu	perīmīez	peremees
baron	parun	perīņ	pārit
bībōl	piibel	pivākuodā	kirik
dipdōt	loonustasu	plīndartō	lagastada, rikkuda
dipdōt pālkali	moonakas	pūdļōja	halupaat
dump	māss	pūrto	purjetada
ī'dtōkabāl	ūhtelugu	pā'zzō	pāāseda
ilā	loodus; iseloom	pāp, mn pāpīd	kirikuōpetaja
je'dlōmi	eelmine	rent	rent
jōvāgid	hāsti, tublisti	rentnikā	rentnik
kōrand	talū	si'zzōltu'ļmi	sissetulek
kaibō	kaevata	sili	sūūdlane
kilānikā	kūlaelanik	su'ggō, sugūb	tekkida, sugeneda
kōgaz	kaugele	tōṭi	taat, oma isa
kōgiņ	kaua	taļšpivād	jōulud
kok	kokk	tergiļ	kārsitu
kūjastō	kuivatada;	ukūz	uhke
	kūlmsuitsutada	va'nbizt	vanemad
kūolō	surra	va'nlikki	vanaldane
kūož	koht	vaļānikā	pops
kūrtubā		veitō	vāhe
laitō	laita	viskō, viskūb	visata
mōmī'ez	maamees	vō'llōbūoḡ	ōllepood
maitsō	maitseda	vōtšō, vōtšūb	otsida
matrūz	madrus		
mī'elō lā'dō	mehele minna		
mīdō	mūūa		
mōizō	mōis		
muini	endisaegne, muinas-		
mōitiz	muidu		
neitst	(teenija)tūdruk		
nūzō	tōusta, tekkida, pārit olla		

